

ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПАРТІЙ, ЇХ РОЛЬ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ

Постановка проблеми. В результаті тривалого інституційного, ідеологічного та правового розвитку, в Європейському Союзі була сформована та функціонує на сьогодні унікальна наднаціональна партійна система ЄС, яка все більше стає об'єктом дослідження політологів. Однак заслуговує на більшу увагу сьогодні дослідження процесу формування та функціонування європейських партій, адже поглиблене вивчення структури Європейського парламенту, діяльності груп політичних партій дозволяє сформувати сприятливий для європейської інтеграції імідж нашої держави.

Мета. Проаналізувати структуру Європейського парламенту, а також діяльність груп європейських партій та визначити їх роль у європейському парламенті. Для досягнення мети ми ставимо завдання:

- визначити сутність та особливості функціонування Європейського парламенту;
- дослідити особливості формування та функціонування європейських партій
- визначити роль європейських партій у Європейському парламенті.

Виклад матеріалу. Європейський парламент – це законодавчий орган Європейського Союзу, що обирається прямим голосуванням громадянами Європейського Союзу. Спільно з Радою Європейського Союзу і Європейською комісією парламент виконує законодавчі функції в ЄС і вважається одним з найбільш потужних законодавчих органів у світі.

Європейський Парламент розташований у м.Страсбург (Франція), де проводяться щорічні сесії, та в м. Брюссель (Бельгія), де проводяться засідання парламентських комітетів. Європарламент може збиратися для проведення у Брюсселі позачергової сесії на вимогу більшості його депутатів або на вимогу Ради чи Комісії, як правило не довше двох днів. Європарламент обирається терміном на п'ять років.

Кожна держава ЄС сама встановлює процедуру проведення виборів. Вони не вправі додержуватися яких-небудь інструкцій, що на практиці означає звичайну для демократичних країн заборону імперативного мандата.

На даний час депутати Європарламенту обираються відповідно до національного законодавства держав-учасників. За винятком Великої Британії, яка використовує мажоритарну виборчу систему відносної більшості. Вибори до Європарламенту в усіх інших державах відбуваються за пропорційною системою. Це вимагає консолідації національних партій одного ідеологічного спрямування.

Європейська партія – це політична партія Європейського Союзу, що діє на наднаціональному рівні, складається з національних партій, відповідних представників у політичних інститутах ЄС, бере участь у формуванні керівних органів ЄС, отримує фінансування своєї діяльності з загального бюджету ЄС, виступає як чинник інтеграції в рамках ЄС, сприяє формуванню європейської свідомості та вираженню політичної волі громадян Союзу.

Правовою підставою діяльності загальноєвропейських партій сьогодні є положення установчих договорів ЄС в редакції Лісабонського договору 2007 р. В пункті 4 ст. 10 Договору про Європейський Союз декларується, що на європейському рівні партії допомагають створенню загальноєвропейської політичної свідомості і вираженню волі громадян Союзу [3].

Європейська партія має бути представлена у парламентських асамблеях щонайменше чверті держав-членів ЄС, отримати в цих країнах щонайменше 3% голосів на останніх парламентських виборах і дотримуватись у своїх програмах базових принципів Європейського Союзу, якими є свобода, демократія, повага до прав людини, її основних свобод, верховенство права.

Наразі є п'ять європейських партій: Європейська народна партія, Партія європейських соціалістів, Європейські ліберали, Європейська партія зелених та Європейський вільний альянс (націоналістичних і регіоналістських партій)

Для європартій характерне асоційоване членство, членство в статусі спостерігача, а також індивідуальне членство окремих громадян. Членами європартій можуть бути національні партії, а також секторальні організації (молодіжні, студентські, жіночі та організації пенсіонерів, малого бізнесу тощо). Джерела доходів загальноєвропейських партій формуються з членських внесків, фінансування з бюджету ЄС та приватних пожертвувань.

Залежно від місця політичних партій в ідеологічному просторі виділено чотири блоки, в межах яких відбувається формування партійних груп Європарламенту: правий блок (християнські демократи, консерватори, країні праві), лівий блок (соціалісти, зелені, країні ліві, радикали), центристський блок (ліберали), блок євроскептиків. Поділ на класову ліву чи праву, який сформувався у період оформлення і консолідації демократії, залишається домінуючою й універсальною ознакою сучасних партійних систем і індикатором самої ідентичності сімей політичних партій.

У функціонуванні партійної системи Європейського парламенту присутні два параметри, які є визначальними для партійної системи будь-якого парламенту: рівень єдності (згуртованості) партійних груп та особливості конкуренції між ними. Відбувається поступове зростання рівня єдності партійних груп, який сьогодні майже відповідає рівню єдності фракцій національних парламентів. Партійна система Європейського парламенту схильна до формування в ній так званої «великої коаліції» двох найбільших партійних груп - це група Партії європейських соціалістів (ПЕС) та група Європейської народної партії (ЕНП), що представляють найвпливовіші ідеології – соціал-демократичну та консервативну. Вцілому, формування зазначеної коаліції призводить до низького рівня конкуренції у стінах Європейського парламенту.

Висновки. У якості висновків, варто зазначити, що Європейський Союз сьогодні є складною багаторівневою політичною системою, характерною особливістю функціонування якої є втілення колегіальної системи кооперативного федералізму з домінуванням консенсусного типу політичних відносин. Ця система має похідний характер від національних партійних систем і є системою кооперації національних політичних партій та артикуляції інтересів національних партійних еліт в політичному просторі ЄС. Тому ми можемо свідчити, що європейські партії сьогодні стають ключовим елементом у прийнятті політичних рішень в Європарламенті, а відтак саме вони впливають на загальну ситуацію у Євросоюзі.

Список використаних джерел

1. Агафонова Г.С. Теоретичні засади дослідження євро партій. Політологічні записки, № 2 (8). 2013. С. 87-95.
2. Байковський П. Б. Формування та механізми функціонування партійної системи Європейського Союзу: автореф. дис...канд. політ. наук: 23.00.; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2011. 20 с.
3. Договір о Европейском Союзе. URL: <http://eulaw.eu/treaties/teu>
4. Договір о функционировании Европейского Союза. URL: <http://eulaw.eu/treaties/tfeu>
5. Ключкова Ю.А. Формирование партийной системы Европейского Союза. Конституционное и муниципальное право, № 5. 2005. С. 44-48.
6. Regulation (EC) No 2004/2003 of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 on the regulations governing political parties at European level and the rules regarding their funding. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A13315>.
7. Grants from the European Parliament to political parties at European level per party and per year. URL: http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant_amounts_parties_01-2016.pdf.